

کلام

اسلام و تمدن معاصر

یوسف قرضاوی؛ مترجم: عبدالعزیز سلیمی؛ چاپ اول، تهران: احسان، ۲۷۴ ص.

در کتاب حاضر، ارتباط اسلام و تمدن غربی و موانع گرایش غرب به اسلام تحلیل شده است. در این نوشتار تلاش شده تا ثابت شود که اندیشه مسلمانان نه تنها در هم کوبیدن تمدن معاصر نبوده، بلکه سعی در ارائه راهکارهایی در حمایت از آن و نجات جامعه جهانی از انحلال و نابودی بوده است. نگارنده در این کتاب ماهیت تمدن معاصر و مبانی فکری آن را شرح داده و پس از برشمردن آفت‌های این تمدن، پیامدهای آن بر زندگی انسان‌ها را مطالعه کرده است. وی سپس نظریه‌های اندیشمندان و دانشمندان غرب درباره از بین رفتن رویکرد دینی در زندگی انسان معاصر را بررسی و تمدن آرمانی جهانیان را تشریح و ویژگی‌های آن را بیان کرده است. در این راستا، جامعه اسلامی را نیز تعریف کرده و آن را مظهر تمدن مطلب برشمرده است. وی همچنین در بخش‌هایی از کتاب، پس از بیان اهداف سیاسی زندگی انسان، موانع گرایش جوامع غربی به اسلام را تحت عناوین خوی استکباری و غرور غرب، روح صلیبی‌گری، هراس از اسلام، توطئه‌های صهیونیسم جهانی و ضعف مسلمانان بررسی کرده است.

اسماعیل مهدوی راد

معرفی گزارشی

تازه‌های نگارش و نشر

اسلام یا مارکسیسم به ضمیمه افسانه اسلام چپ

مصطفی محمود؛ مترجم: سیدهادی خسروشاهی؛ چاپ اول، تهران: احسان، ۱۴۴ ص.

موضوع این کتاب، مقایسه اسلام و عقاید سوسیالیستی به همراه ارائه تعریفی از «اسلام چپ» است. کتاب حاضر، مجموعه‌ای از چهار مقاله درباره برتری اسلام بر مارکسیسم و تلاش‌های نویسنده در رد عقاید سوسیالیستی و اثبات تناقض‌های موجود در آن با توجه به اندیشه‌های جهان شمول و ایدئولوژی فراگیر اسلامی است. نویسنده که خود اندیشمندی لیبرال بوده و در سال‌های بسیاری از عمر خویش به ساحت مادی گرایش داشته، پس از یک تحول فکری - فلسفی عظیم، به اسلام روی آورده است. او اکنون با شناخت دقیقی که از مارکسیسم و اسلام دارد، به مقایسه این دو، شرح واقعیت‌های تلخ جامعه سوسیالیستی،

برشمردن تناقض‌های موجود در اندیشه و رد فلسفه نهفته در پشت آن پرداخته و برتری‌های اسلام را برشمرده است. وی در بخش پایانی کتاب نیز نظریه «اسلام چپ» را تحلیل و نقد کرده و کاستی‌های آن را گوشزد کرده است.

بی‌بهای باب و بهاء: اعترافاتی پس از ۱۵ سال بهائی بودن

محمدعلی خادمی؛ چاپ اول، تهران: راه نیکان، ۲۸۴ ص.

موضوع این کتاب، شرح و نقد عقاید بهائیان و رد بایبگری و بهائیگری است. نویسنده در اثر حاضر، در باب ترفندهای شیطانی علی محمد شیرازی، مدعی فرقه بابیت و حسینعلی نوری پادوی سفارت روسیه تزاری که با کودتا علیه بابیان، بهائیت را شکل داد، صحبت کرده است. وی عقاید این دو فرقه را بررسی کرده و با استدلال‌هایی منطقی و باتوجه به علوم دینی به رد نظریه‌های این دو مسلک بدلی پرداخته است. کتاب با هدف شرح نیت و اهداف شوم بهائیان، یعنی نابودی هویت دینی مردم و مسخ ارزش‌های دینی. ملی ایرانیان تدوین شده است. مشخصه کتاب، مطالعه تاریخ بابیت و بهائیت از ابتدای شکل‌گیری، بازخوانی اعتقادات منحط این دو مسلک و رد نظریه‌های موجود در آنها با تتبع در آیات، احادیث و اصول فقهی مسلمانان است.

المستصفی من علم الاصول

للامام ابی حامد محمدبن محمد الغزالی الطوسی؛ تحقیق و تعلیق: محمد سلیمان الاشقه؛ مؤسسة الرساله، بیروت، ۱۴۳۱

غزالی و جایگاه اندیشه‌های او در تمدن اسلامی روشن است و نیازمند توضیح و تأکید نیست. آثار او گستره ابعاد فرهنگ اسلامی را درنوردیده و در بخش‌های گوناگونی وی دیدگاه‌ها و آراء مهم و گاه اثرگذار دارد. او در دانش «اصول فقه» هفت اثر رقم زده است که مهمترین آنها «المستصفی» است. این کتاب از جهات مهمی شایان توجه است. نظم و ترتیب منطقی و

دقیق بحث‌ها، تحلیل، تحقیق مسائل و نقد آراء، عرضه اندیشه‌های نو و گاه مخالف غالب عالمان و اصولیان و فقیهان اهل سنت، از جمله نقد «عدالت مطلق صحابه» را می‌توان از ویژگی‌های والای این کتاب دانست. از این روی «المستصفی» توجه عالمان را به خود معطوف داشت، کسانی بدان شرح نوشته‌اند و برخی به گزینش آن همت گماشته‌اند و برخی با تکیه بر نکته‌های مهم آن بخش‌های دشوار آن را تبیین کرده‌اند. (مقدمه، محقق ۱۷، ۱۸). کتاب تاکنون چاپ محقق، پیراسته و استواری نداشت که اینک همت دکتر محمد سلیمان الاشقر چهره‌ای زیبا، هیئتی چشم‌نواز و متنی متقن از آن را عرضه کرده است. او کتاب را براساس دو نسخه مقابله و تصحیح کرده است و افزون بر «تخریج» مصادر حدیث مواردی را شرح و تعلیق کرده است.

توحید و شرک در نگاه شیعه و وهابیت (بررسی و نقد افتراءات دکتر قفاری بر مذهب شیعه)

احمد عابدی؛ تهران: موسسه فرهنگی نشر مشعر، ۱۳۹۰

دکتر قفاری از نویسندگان کین‌ورز علیه شیعه و از استادان بلندآوازه وهابیان است. او در کتاب «اصول مذهب الشیعه الامامیه» که به انگیزه نقد اندیشه‌های بنیادین شیعه نگاشته است، یکسر دست به تحریف منابع زده و با آنچه خود پنداشته شیعه را به باورهایی سخت‌ناستوار و دروغ‌متهم ساخته است. کتاب یادشده بخش «توحید و شرک» آن را که گویا مهم‌ترین بخش کتاب است به نقد کشیده است. منبع بخش که هر بخشی از فصول متعدد شکل گرفته است، بی‌پایگی بحث‌ها و ناستواربودن مستندات قفاری را نشان داده است.

بخش‌های کتاب بدین‌گونه است: (۱) کلیات در آشنایی با ابن تیمیه، ناصبی بودن او و آشنایی با محمدبن عبدالوهاب و آراء او (۲) توحید در الوهیت یا توحید عبادی و در ضمن آن بحث

از عبادت، آیات توحیدی و ولایت ائمه (ع)، واسطه بودن ائمه (ع)، دعا با نام امامان (ع) و شفای تربت امام حسین (ع) (۳) توحید در ربوبیت با عناوینی چون نسبت رب و امام، نقد و بررسی ادعای قفاری در... حلول جزء الهی در ائمه (۴) توحید در اسماء و صفات با عناوینی چون تجسیم، تعطیل و نقد ادعا قفاری در موضوع توصیف امامان (ع) به اسماء و صفات الهی (۵) ایمان و ارکان آن، بحثی در مفهوم ایمان و ارکان ایمان.

قفاری ادعا می‌کند که در بحث‌های مرتبط با شیعه به منابع اصیل و معتبر شیعی و روایات مورد قبول آنان استناد کرده است و مؤلف با تأمل و دقت نشان داده است که این ادعا فریبی بزرگ و دروغی آشکار است و او هرگز چنین نکرده است، بل با تقطیع نقل‌ها، استناد به روایات موضوع و مجعول تلاش کرده است «گندم نمایی و جو فروشی» کند و چنین است شیوه این حضرات محقق نما.

اخلاق و عرفان

رساله لقاء الله

جواد بن شفیع ملکی تبریزی؛ چاپ اول، قم: اندیشه مولانا، ۲۵۲ ص.

موضوع کتاب حاضر، رویت الهی و شرح مسایلی درباره خداشناسی است. در ابتدای کتاب حاضر، شرح حال مختصری از زندگی، تألیفات و شاگردان نویسنده کتاب آمده است. کتاب در شش فصل تنظیم شده است و شرح معنای لقاء الله، توبه و توشه راه، از محورهای اصلی اثر است. زبان اثر، متکلفانه و عربی‌مآب است و مناسب بحث، از آیات و روایات فراوانی استفاده شده است. هدف نهایی کتاب، بیان مطالبی درباره سیر و سلوک در راه شناخت خدا و رسیدن به لقاء پروردگار است.

سیبی و دو آینه: در مقامات و مناقب عارفان

قاسم هاشمی نژاد؛ چاپ اول، تهران: مرکز، ۷۸۶ ص.

موضوع کتاب حاضر، بیان حالات و مقامات و سرگذشت عارفان تاریخ تصوف ایران است. کتاب در دو بهره کلی تنظیم شده و در هر بهره، دیدگاه عرفا درباره توحید بیان شده است. زبان و سبک نگارش اثر، ادیبانه و نزدیک به سبک نگارش آثار عرفانی متصوفه است. در ابتدای مقامات هر شخصیت، سرگذشت کوتاهی از زندگی او آمده است. هدف کلی اثر، یافتن حقیقت توحید و کشف سر وحدت در میان کثرت عارفان و سالکان راه حقیقت و رسیدن به وحدت کلام در میان کثرت نام‌هاست. ویژگی شاخص اثر، نگاه تازه و بدیع به موضوع است.

فلسفه

فلسفه ادراک حسی

ویلیام فیش؛ مترجم: یاسر پوراسماعیلی؛ چاپ اول، تهران: حکمت، ۲۸۰ ص.

کتاب حاضر درباره نظریه‌های تحلیلی معاصر با موضوع ادراک حسی، انگیزه‌ها و مشکلات آنها نوشته شده است. این معرفی زمینه‌های تاریخی بحث‌های مربوطه را ارائه کرده و در عین حال به صورت بندی‌های جدیدتر از نظریه‌های مختلف نیز پرداخته است. در این مسیر علاوه بر ادراک دیداری، نقش سایر حواس نیز بررسی شده است. موضوعات این کتاب عبارت‌اند از: اصل پدیداری، ادراک حسی و توهم حسی، ادراک حسی و محتوا، داده‌های حسی، قیدگرایی و ایده‌آلیسم، انفصال‌گرایی و ربط‌گرایی و ... شایان ذکر است در هر فصل، خلاصه و منابع بحث نیز ارائه شده است.

مسائل و نظریه‌های ادراک حسی در فلسفه معاصر

تیم کرین، لارنس بنجور؛ مترجم: یاسر پوراسماعیلی؛ چاپ اول، تهران: حکمت، ۳۳۶ ص.

کتاب حاضر، مشتمل بر شش مقاله درباره فلسفه ادراک حسی و نظریه‌های موجود در آن است. این کتاب، با هدف آشنایی بیشتر مخاطب با مباحث فلسفی معاصر درباره ادراک حسی و ایجاد زمینه‌های پژوهشی در این حیطه تدوین شده است. نگارندگان مقالات مندرج در کتاب، علاوه بر بحث درباره دو دیدگاه مهم «داده‌های حسی» و «واقع‌گرایی درباره ادراک حسی»، درباره معرفت‌شناسی ادراک حسی و محتواهای تجربه حسی نیز صحبت کرده و به موضوعاتی همچون داده‌های حسی، انفصال‌گرایی، معرفت‌شناسی ادراک حسی و محتواهای ادراکی پرداخته و آخرین دیدگاه‌های مربوط به هر موضوع را به شیوایی معرفی می‌کند. عناوین مقاله‌های مندرج در کتاب، عبارتند از: مسئله ادراک حسی، تیم کرین؛ داده‌های حسی، مایکل هویمر؛ نظریه انفصالی درباره ادراک حسی، میسو سرتویو؛ مسائل معرفت‌شناختی ادراک حسی، لارنس بنجور، معرفت‌شناسی ادراک حسی؛ ذبی اوبرایان و محتواهای ادراک حسی، سوزانا سیگل.

قلب فلسفه اسلامی: در جستجوی خودشناسی در تعالی افضل الدین کاشانی.

ویلیام چیتیک؛ مترجم: شهاب الدین عباسی؛ چاپ اول، کاشان: مروارید، ۵۶۰ ص.

موضوع کتاب حاضر، تبیین آموزه‌های فلسفی و اخلاقی «افضل الدین کاشانی» است. نویسنده در این اثر ابتدا، شرحی از اصول و مبانی فلسفه بابا افضل و بحث‌های تطبیقی را بیان می‌کند و سپس متنی از بخش‌های مهم و اصلی نوشته‌های بابا افضل را شرح و توضیح می‌دهد. هدف اصلی کتاب، معرفی درون مایه‌های اصلی فلسفه اسلامی است. تلاش نویسنده، معرفی فلسفه اسلامی است، آن‌گونه که به طور جدی درگیر مباحث فکری و عقلی اساسی است. زبان اثر در بخش اول، روان و علمی و بخش دوم ادیبانه و همراه با اصطلاحات فلسفی و حکمی است.

محاكمه سقراط: اوتیفرون، دفاعیه سقراط، کریتون

افلاطون؛ مترجم: لیلی گلستان؛ چاپ اول، تهران: مرکز، ۱۲۸ ص.

موضوع کتاب حاضر، بازخوانی اندیشه‌های سقراط به وسیله دفاعیه وی در دادگاه است. این کتاب که مشتمل بر سه بخش اوتیفرون، دفاعیه سقراط و کریتون است با هدف شناخت معیارهای اخلاقی، تقوای واقعی و عمیق و احترام سقراط به قوانین شهری تدوین شده است. سه گفتگوی گردآمده در کتاب، روایتگر آخرین روزهای زندگی سقراط و بیانگر دفاعیه یا «اپولوژی» سقراط در برابر قضات هستند. افلاطون، با احترام به شکل و محتوای این سخنرانی، آن را با نوعی ستایش واقعی نسبت به استادش نوشته واقعیات دفاع سقراط را بیان کرده است. «اوتیفرون» که کمی بعد از «اپولوژی» و در ۳۹۶ ق.م نوشته شد، مشتمل بر مطالبی در جهت اثبات تقوای واقعی و عمیق سقراط و بیهودگی نهضت‌های پیشوایان مذهبی به وی است. در آخر «کریتون» است که تصویر فیلسوف را با نشان دادن احترام او به قوانین شهری که خود شاهد به وجود آمدن آن بود، یعنی شهر آتن، کامل می‌کند.

تاریخ

خورشید دیوژن: اندیشمندان یونان باستان

فرانسواز کریسل؛ مترجم: طاهره امیری تهرانی زاده؛ چاپ اول، تهران: نشر نگاه معاصر، ۱۰۴ ص.

موضوع کتاب حاضر، معرفی چندتن از اندیشمندان و فلاسفه بنام یونان باستان به مخاطب نوجوان است. این نوشتار که مجلدی از مجموعه «حکمت برای همه» است، با هدف آشنایی بیشتر مخاطب با مهند فلسفه جهان و زندگی و سرگذشت برخی از فلاسفه و اندیشمندان یونان باستان تدوین شده است. نگارنده در این کتاب سعی دارد تا با استفاده

از قالب داستان و روایت، اندیشه‌ها، نظرات، زندگی، اخلاق و یافته‌های فلسفی ده‌ها تن از شخصیت‌های مذکور را با حفظ حالتی شاعرانه و زنده و تأکید بر روح گفت و گو به مخاطب شناسانده و روح پرسش‌گری را در وی زنده نماید و به این وسیله او را برای قدم نهادن در دنیای واقعیت‌ها و علوم فلسفی آماده کند.

ادبیات

شناخت‌نامه و مجموعه مقالات دکتر جعفر شعار

محمد رضا ناصر نصیر، مقصود شعار؛ چاپ اول، تهران: قطره، ۵۲۸ ص.

موضوع کتاب حاضر، معرفی، شرح زندگی‌نامه، افکار و آثار «دکتر جعفر شعار»، محقق و استاد عرصه ادبیات است. کتاب در پنج فصل تنظیم شده است. شرح زندگی، دیدگاه دیگر استادان، دوستان و شاگردان ایشان، مجموعه مقاله‌ها و سخنرانی‌ها، معرفی تألیفات ایشان و تصاویری از دست‌نوشته‌ها و یادبودهای به‌جامانده از ایشان، محورهای اصلی کتاب هستند. هدف کلی اثر، به‌دست‌دادن شناختی دقیق‌تر و بهتر از شخصیت، منش و اخلاق پژوهشی، آثار «دکتر شعار» و نیز گردآوری مقالات چاپ شده از ایشان است. این کتاب به همت فرزندان دکتر شعار چاپ شده است و ویژگی شاخص آن، تازه بودن موضوع و شناسایی یکی از چهره‌های ارزشمند علمی و ادبی سرزمین ایران است.

تفسیر

درآمدی بر تفسیر جامع روایی

محمد محمدی ری شهری، قم: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، ۱۳۹۰.

این کتاب در ضمن هفت فصل مباحث مهمی را درباره تفسیر روایی مطرح کرده است. جایگاه قرآن در حوزه معارف دینی، مبانی، قواعد و گرایش‌های تفسیر، جایگاه علمی اهل بیت در تفسیر قرآنی، نقش عملی اهل بیت در تفسیر

قرآنی، گونه‌شناسی روایات تفسیری، صحت روایت تفسیر و بالاخره آسیب‌شناسی روایات تفسیری عنوانین کتاب است. بحث گونه‌های روایات تفسیری و صحبت روایات تفسیری بحث‌های قابل توجه و تأمل کتاب است.

حدیث

معانی الاحرف السبعه

عبدالرحمن بن احمد بن حسن الوازی، تحقیق و تعلیق و مقدمه حسن ضیاءالدین عتر؛ دمشق: دارالنواد، ۱۴۳۳.

در روایات نبوی و بعضاً جزآن آمده است که «نزل القرآن علی سبعة احرف» و یا اینکه «ان جبرئیل اتانی، فقال: ان ربک یامرک ان تقرأ علی سبعة احرف» و این سخن که به گونه‌های متعددی نقل شده است، از کهن‌ترین روزگاران ذهن و زبان عالمان و مفسران را به خود معطوف داشته است و عالمان در «فقه الحدیث» از آن بسیار سخن گفته‌اند. متأسفانه برخی از عالمان بین این حدیث و «قرائتهای هفت‌گانه» پیوند زدند و بدین سان بردشواری فهم مراد آن افزودند که قطعاً چنین پیوندی ناصواب و کژراهه بود. کتاب یادشده نخستین و کهن‌ترین اثر مکتوب در نقش و گزارش طرق مختلف حدیث و تحلیل و توضیح مفاد آن است که با همت آقای دکتر حسن ضیاءالدین عتر که خود در این موضوع کتاب مهمی را رقم زده، به گونه‌ای دقیق، استوار تصحیح و تحلیل شده است. آقای عتر افزون بر تصحیح دقیق متن در مقدمه‌ای درازدامن و سرشار از نکته‌ها و یافته‌های از کتاب، مؤلف، موضوع و چگونگی آن سخن گفته‌اند.

منطق فهم حدیث

سید محمد کاظم طباطبایی؛ قم: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۰

این اثر را می‌توان یکی از دقیق‌ترین و عالمانه‌ترین پژوهش‌های حوزه حدیث‌شناسی تلقی کرد. مولف در ضمن هفده درس مهم‌ترین

بحث‌های مرتبط با فهم و نقد حدیث را کاویده است. مؤلف در درس اول و با عنوان کلیات حوزه‌های متفاوت حدیث پژوهی را بررسی کرده است و در دو درس بعدی، نقش واژه‌شناسی و کالبدشکافی واژگان و توجه به سیرتطور معنایی واژه‌ها را در فهم حدیث گزارش کرده است. لزوم بازیابی خانواده حدیث و به دیگر سخن توجه به تمام احادیث یک موضوع در دستیابی استوار به مفهوم حدیث و فوائد آن بخش مهمی دیگر از بخش‌های کتاب است.

آسیب‌شناسی پژوهش حدیثی که بخش مهمی از کتاب را به خود ویژه ساخته است بسیار تأمل‌کردنی است که در ضمن آن از «ادراج»، «تقطیع» و «اختلاف الحدیث» سخن رفته است. مبانی و مقدمات و اصول نقد حدیث با عناوینی چون لزوم عرضه حدیث به قرآن، سنت قویم، عقل و ... بخش‌های پایانی کتاب را تشکیل می‌دهد. کتاب نیازمند معرفی و تحلیل گسترده است که امیدواریم انجام شود.